

Próbny egzamin ósmoklasisty — arkusz 1

Inwokacja „Pana Tadeusza”, tekst popularnonaukowy, język, wypracowanie

opracowanie: **Mateusz Będkowski** · niekazmuliczyc.pl**KLUCZ NAUCZYCIELA**Grupa **A**Suma: **34 pkt**Czas: **90 min**

13 zadań · 34 punkty · 90 minut · bez słownika · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się poprawna forma i pisownia.

Zadanie 1. (0–4)**OTWARTE**

Przeczytaj tekst. Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F).

Skąd jesienią kolorowe liście?

Latem liście większości drzew są zielone. Odpowiada za to chlorofil — barwnik, dzięki któremu roślina wykorzystuje światło słoneczne do wytwarzania pokarmu. Chlorofilu jest w liściu tak dużo, że zastania inne barwniki, które też się w nim znajdują.

Gdy dni stają się krótsze i chłodniejsze, drzewo przygotowuje się do zimy. Przestaje wytwarzać chlorofil, a ten, który był w liściach, stopniowo się rozkłada. Wtedy ukazują się żółte i pomarańczowe barwniki, zwane karotenoidami. Były w liściu przez całe lato, tylko ich nie widzieliśmy.

Czerwień i purpura mają inne pochodzenie. W liściach niektórych drzew, na przykład klonów, jesienią powstają nowe barwniki — antocyjany. Najwięcej jest ich wtedy, gdy dni są słoneczne, a noce chłodne. Dlatego po takiej jesieni parki są wyjątkowo kolorowe.

Na koniec u nasady ogonka liściowego tworzy się warstwa komórek, która oddziela liść od gałęzi.

Wystarczy wtedy podmuch wiatru, by liść spadł. Moim zdaniem jesienny park to najpiękniejsza lekcja biologii, jaką można sobie wyobrazić.

1. Według autora barwę zmieniają tylko liście klonów. — **P / F**
2. Krótsze i chłodniejsze dni to dla drzewa znak, że zbliża się zima. — **P / F**
3. Jesienią drzewo wytwarza więcej chlorofilu niż latem. — **P / F**
4. Klon jest przykładem drzewa, w którego liściach powstają antocyjany. — **P / F**

Odpowiedź: 1. F; 2. P; 3. F; 4. P**Rozwiązanie:** Każde zdanie porównaj z konkretnym fragmentem tekstu.**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Jaki jest główny cel tekstu?

- A.** wyjaśnienie, dlaczego liście jesienią zmieniają kolor
- B.** przedstawienie historii biologii
- C.** zachęcenie do sadzenia klonów
- D.** opisanie wycieczki do parku

Odpowiedź: **A**

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: wyjaśnienie, dlaczego liście jesienią zmieniają kolor.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Co znaczy zdanie „Były w liściu przez całe lato, tylko ich nie widzieliśmy”?

- A.** żółte barwniki były zastąpione przez chlorofil
- B.** żółte liście spadły latem
- C.** latem liście były żółte
- D.** barwniki powstały w nocy

Odpowiedź: **A**

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: żółte barwniki były zastąpione przez chlorofil.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Odpowiedz na pytania na podstawie tekstu.

1. Co sprawia, że liść spada z drzewa?

2. Po jakiej jesieni parki są szczególnie kolorowe?

Odpowiedź: 1. Warstwa komórek u nasady ogonka oddziela liść od gałęzi; wystarczy podmuch wiatru.; 2. Po jesieni ze słonecznymi dniami i chłodnymi nocami.

Rozwiązanie: Uznaj odpowiedzi zgodne z tekstem, sformułowane innymi słowami.

Punktacja:

- 1. 1 pkt — podpunkt 1
- 2. 1 pkt — podpunkt 2

Przeczytaj fragment utworu. Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F).

Adam Mickiewicz, „Pan Tadeusz” (Księga pierwsza, fragment)

Litwo! Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie;

Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,

Kto cię stracił. Dziś piękność twą w całej ozdobie

Widzę i opisuję, bo tęsknię po tobie.

Panno święta, co Jasnej bronisz Częstochowy

I w Ostrej świecisz Bramie! Ty, co gród zamkowy

Nowogródzki ochraniasz z jego wiernym ludem!

Jak mnie dziecko do zdrowia powróciłaś cudem

(Gdy od płaczącej matki, pod Twoją opiekę

Ofiarowany, martwą podniosłem powiekę;

I zaraz mogłem pieszo, do Twych świątyń progu

Iść za wrócone życie podziękować Bogu),

Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono.

Tymczasem przenoś moją duszę utęsknioną

Do tych pagórków leśnych, do tych łąk zielonych,

Szeroko nad błękitnym Niemnem rozciągnionych;

Do tych pól malowanych zbożem rozmaitem,

Wyłaczanych pszenicą, posrebrzanych żytem;

Gdzie bursztynowy świerzop, gryka jak śnieg biała,

Gdzie panieńskim rumieńcem dzięcielina pała,

A wszystko przepasane jakby wstęgą, miedzą

Zieloną, na niej z rzadka ciche grusze siedzą.

Objaśnienia: gród nowogródzki — Nowogródek; świerzop — polne ziło o żółtych kwiatach; dzięcielina — koniczyna; pała — płonie; miedza — pas ziemi między polami.

1. Krajobraz przedstawiony jest jako szary i smutny. — **P / F**
2. Osoba mówiąca nazywa Litwę swoją ojczyzną. — **P / F**
3. W opisie pól pojawiają się pszenica i żyto. — **P / F**
4. Osoba mówiąca opisuje morze i statki. — **P / F**

Odpowiedź: 1. F; 2. P; 3. P; 4. F

Rozwiązanie: Każde zdanie porównaj z konkretnym fragmentem tekstu.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Fragment, który otwiera „Pana Tadeusza” i zawiera zwrot do ojczyzny oraz do Matki Boskiej, to:

- A.** inwokacja **B.** ballada **C.** tren **D.** epilog

Odpowiedź: **A**

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: inwokacja.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Do kogo, oprócz ojczyzny, zwraca się osoba mówiąca?

- A.** do sąsiada **B.** do Matki Boskiej **C.** do króla **D.** do brata

Odpowiedź: **B**

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: do Matki Boskiej.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Odpowiedz na pytania na podstawie fragmentu utworu.

1. Wypisz z fragmentu dwa epitety opisujące przyrodę.

2. Dlaczego osoba mówiąca porównuje ojczyznę do zdrowia? Wyjaśnij.

Odpowiedź: 1. np. pagórków leśnych, łąk zielonych, błękitnym Niemnem, bursztynowy świerzop, ciche grusze; 2. Bo jedno i drugie doceniamy dopiero wtedy, gdy je tracimy.

Rozwiązanie: Uznaj odpowiedzi zgodne z tekstem, sformułowane innymi słowami.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1

2. 1 pkt — podpunkt 2

Wypisz ze zdania imiestwów i nazwij jego rodzaj.

1. Przeczytana książka leżała na stole. — _____

2. Płynąca rzeka szumiała cicho. — _____

Odpowiedź: 1. przeczytana — imiestwów przymiotnikowy bierny; 2. płynąca — imiestwów przymiotnikowy czynny

Rozwiązanie: Imiestwowy przymiotnikowe: czynny (-ący), bierny (-ny, -ty, -ony); przysłówkowe: współczesny (-ąc), uprzedni (-wszy, -wszy). Punkt za imiestwów z poprawnym rodzajem.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1

2. 1 pkt — podpunkt 2

Nazwij rodzaj zdania podrzędnego.

1. Wiem, że jutro będzie padać. — _____
2. Zostałem w domu, ponieważ byłem chory. — _____

Odpowiedź: 1. zdanie podrzędne dopełnieniowe; 2. zdanie podrzędne okolicznikowe przyczyny

Rozwiązanie: Zadaj pytanie od zdania nadrzędnego do podrzędnego (co? jaki? kiedy? po co? dlaczego? gdzie? kto?).

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Zapisz poprawnie (zasady pisowni obowiązujące od 1 stycznia 2026 r.).

1. (nie)najlepiej — _____
2. (p/P)łac (l/L)itewski — _____
3. (na)prawdę — _____

Odpowiedź: 1. nienajlepiej; 2. Plac Litewski; 3. naprawdę

Rozwiązanie: Od 2026 r.: „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym oraz z imiesłowami przymiotnikowymi łącznie; mieszkańcy miast, nazwy obiektów (Plac, Park) i nazwy wyrobów wielką literą.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Co znaczy frazeologizm „mieć muchy w nosie”?

- A. mówić na próżno **B.** mieć zły humor C. zachować sekret D. szybko uciec

Odpowiedź: **B**

Rozwiązanie: „mieć muchy w nosie” — mieć zły humor.

Błędne odpowiedzi: pozostałe znaczenia należą do innych frazeologizmów.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

1. Czy warto wracać do miejsc, z którymi łączą nas wspomnienia? Napisz rozprawkę. Odwołaj się do „Pana Tadeusza” oraz innego utworu literackiego.
2. Napisz opowiadanie o powrocie bohatera do miejsca, które pamięta z dzieciństwa. Wykorzystaj motyw tęsknoty.

Odpowiedź: 1. ocenia nauczyciel według kryteriów; 2. ocenia nauczyciel według kryteriów

Rozwiązanie: Rozprawka: teza lub hipoteza, co najmniej dwa argumenty z przykładami (w tym z lektury obowiązkowej), wniosek. Opowiadanie: zgodna z tematem fabuła, narrator, punkt kulminacyjny, elementy twórcze (dialog, opis przeżyć).

Punktacja:

1. **2 pkt** — realizacja tematu i formy wypowiedzi
2. **2 pkt** — elementy retoryczne (rozprawka) lub twórcze (opowiadanie)
3. **2 pkt** — kompetencje literackie i kulturowe (trafne odwołanie do lektury)
4. **1 pkt** — kompozycja: wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity
5. **1 pkt** — styl i poprawność językowa
6. **1 pkt** — poprawność ortograficzna
7. **1 pkt** — poprawność interpunkcyjna

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (34 pkt)

34–31 pkt: bardzo dobry · 30–26 pkt: dobry · 25–19 pkt: dostateczny · 18–14 pkt: dopuszczający · 13–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.